

Dossier de Premsa
Any Nativitat Yarza Planas

150
Nativitat
Yarza Planas

Any Nativitat Yarza Planas

El Govern de la Generalitat de Catalunya ha aprovat commemorar de manera oficial els cent cinquanta anys del naixement de Nativitat Yarza Planas (Valladolid, Castella, 24 de desembre de 1872 - Tolosa, Llenguadoc, 16 de febrer de 1960). Nativitat Yarza Planas va ser la primera alcaldessa de Catalunya, durant el període republicà a Bellprat, l'any 1933.

L'Institut Català de les Dones, òrgan de referència del Govern per a les polítiques públiques en favor de la igualtat efectiva de dones i homes, impulsa els actes de reconeixement i divulgació de la trajectòria de la primera alcaldessa de Catalunya amb importants aportacions de la lluita pels drets de les dones, la laïcitat i les lluites socials.

Al llarg de l'any es desenvoluparan actuacions sota els següents eixos:

- República, democràcia, laïcisme, llibertat i solidaritat
- La invisibilització de les dones en la història
- Pedagogia. Evolució i importància de l'educació

Actuacions Any Nativitat Yarza Planas

En el marc de l'Any Nativitat Yarza Planas i a través d'aquests eixos, l'Institut Català de les Dones realitzarà les següents actuacions:

Presentació de l'Any Nativitat Yarza Planas

Acte de presentació de l'Any Nativitat Yarza Planas a l'Institut Verdaguer el 16 de març de 2022, en el que es presentaran els eixos i les actuacions que es desenvoluparan per difondre la seva figura.

Exposició itinerant

Amb la finalitat de posar en valor la figura de Nativitat Yarza Planas, es portarà a terme una exposició itinerant que s'ha incorporat al catàleg de mostres divulgatives de l'Institut Català de les Dones, la qual s'ofereix amb conferències i visites guiades.

Actes descentralitzats per a la difusió de la seva figura

Actes de divulgació a totes les demarcacions de Catalunya i, de forma especial, als municipis on va fer de mestra.

Accions pedagògiques

Elaboració de continguts i materials pedagògics pel treball a les aules, per tal de difondre el coneixement de Nativitat Yarza Planas com a primera alcaldessa de Catalunya elegida per vot popular i sobre l'evolució del paper i accés de les dones a la política.

Acte central de l'Any

Acte central de l'Any Nativitat Yarza Planas amb una conferència marc sobre la seva figura, context històric i referent per al futur.

Adaptació teatral de la història de Nativitat Yarza Planas

Dramatització de la biografia de Nativitat Yarza Planas amb una adaptació teatral dirigida per David Pintó Codinasaltas, interpretada per Joan Valentí Cortès i amb escenografia de Teresa del Junco Peñacoba.

Campanya a les xarxes socials #NativitatYarzaPlanas

Amb la finalitat de divulgar la seva trajectòria vital i política.

Acte de Cloenda Nativitat Yarza Planas

Trobada amb les alcaldesses de Catalunya el 14 de gener de 2023 al Palau de la Generalitat.

Qui és Nativitat Yarza Planas?

«¿Quién es Natividad Yarza? Ha actuado de alcaldesa del pueblo de Bellprat (Igalada). Mujer sencilla, repleta de humildad, es una inteligencia privilegiada dedicada casi exclusivamente a la enseñanza. Es una republicana entusiasta y una propagandista firme y consecuente de los ideales laicos» així la definí Lluís Humbert a «Página para la mujer. Natividad Yarza», El Pueblo, 6 de juliol de 1933.

Nativitat Yarza Planas va ser mestra, alcaldessa, republicana, antifeixista, laicista i miliciana. Neix, de forma gairebé casual, a Valladolid el 24 de desembre de 1872. El pare, Manuel Yarza Lavilla, era sabater nascut a Brea de Aragón. La mare, Lorenza Planas Ramis, nascuda a Cuarte de Huelva. Ella era la segona de tres germans. Als pocs mesos del seu naixement, la família es va traslladar a Saragossa fins que als 4 anys es traslladaren a viure a Barcelona.

Va estudiar magisteri començant la seva carrera de mestra a Santa Margarida de Montbui l'any 1906. Va exercir de mestra a diferents poblacions de Catalunya

Nativitat Yarza Planas va ser militant del Partit Republicà Radical Socialista. Va esdevenir alcaldessa de Bellprat el 14 de gener del 1934 encapçalant la llista d'Esquerra Republicana de Catalunya al municipi. Era el primer cop que una força d'esquerres guanyava al municipi. Fou alcaldessa fins que va ser substituïda per disposició militar després dels fets d'octubre.

Durant la Guerra Civil, ja com a militant del PSUC, es va allistar de miliciana i va realitzar tasques de suport al front d'Aragó fins que va ser traslladada com a mestra. Va ser depurada l'any 1940, quan ja vivia a l'exili a Tolosa de Llenguadoc, on va morir als 87 anys, en l'oblit.

Què va dir Nativitat Yarza Planas¹

«Jo crec que la dona no ha donat fins ara el rendiment que té destinat en la vida política, per diverses causes, cap d'elles de la seva responsabilitat. Actualment, les dones, a causa de la seva instrucció deficient, no han sabut, encara, emancipar-se, ja que pesen molt damunt d'elles els prejudicis que els ha inculcat el clergat, amb finalitats indubtablement interessades».

«D'ençà que tinc ús de raó m'he sentit atreta pels interessos de la comunitat i el benestar dels meus semblants».

1. Notes extretes de la seva biografia elaborada per Antoni Dalmau i Isidre Surroca, publicada per la Fundació Josep Irla.

«Les dones? La dona a Espanya, excepte rares excepcions, encara viu unida al carro del fanatisme. Jo no em canso de pregonar-ho per aquests pobles de Catalunya endins, les dones —els dic— hem de viure per i per a la República,

que és el govern del poble; que és la negació de totes les tiranies; que és la consagració del dret, la Il·lustració, la Justícia, la Llibertat».

«La dona comença a convèncer-se que la seva missió és ajudar els seus esposos, pares i germans a la grandiosa obra del progrés. La dona ja s'incorpora als ideals republicans i laics, encara que no pas amb la celeritat que fos de desitjar. La dona comença a emancipar-se del jou de la ignorància i del fanatisme».

«Quan la força s'interposa a la llibertat, l'opinió s'imposa per força. Qui no defensa la llibertat, no té dret a gaudir-la».

«Jo sóc una dona eminentment laica, havent-me dedicat tota la vida a l'ensenyament de primària. Fa més de vint-i-cinc anys que exerceixo el professorat. Durant la enderrocada monarquia els cacics em van fer patir molt, perquè no volia emmotllar-me als seus procediments. Les Idees laiques han captivat sempre la meva ànima i el meu cor».

«La llibertat no consisteix a fer de la llei un dret, sinó de convertir el dret en llei. La llibertat, obra de la civilització i dels segles, no està vinculada a cap poder personal, ja que pertany a la Humanitat».

Comissària de l'Any Nativitat Yarza Planas

Carme Porta i Abad

Tècnica en imatge fílmica, ha treballat abastament en l'àmbit audiovisual i periodístic.

Va ser la primera diputada al Parlament de Catalunya per Esquerra Republicana de Catalunya l'any 1999, essent diputada durant en la VI i la VII Legislatura (1999-2006). Va formar part del Govern de la Generalitat entre el 2006 i el 2011, sent Secretària de Polítiques Familiars i Drets de Ciutadania. Posteriorment va ser assessora de la Consellera de Treball, Afers Socials i Famílies, Dolors Bassa, en matèria d'Igualtat.

Membre de la Xarxa Internacional de Dones Periodistes i Comunicadores, i del Grup de Periodisme Ramon Barnils. Sòcia fundadora i periodista a IDEMTV, una organització sense ànim de lucre, formada per persones provinents de diferents àmbits laborals i professionals que van unir la seva experiència i formació per a donar forma audiovisual i informativa a les notícies i esdeveniments que es produeixen en el sector del moviment LGTBI.

Va participar a l'equip de recerca del llibre *Vides Contades. Dones del segle XX a Esplugues*. Coordina la tertúlia literària *El Pati Blau*, i és coautora del següents llibres:

- Ca la Dona, 20 anys de Feminisme
- Dones i literatura: passat, present i futur
- Centre de Cultura de Dones Francesca Bonnemaison
- Politiche familiari europea Convergenze e divergenze (2012)
- Accions i reinvencions. Cultures lèsbiques a la Catalunya del tombant del segle XX-XXI (2012),
- La catifa vermella. Dones en primera línia de la política institucional,
- Nou sobiranisme i Feminismes. Identitat i democràcia al segle XXI (2019)
- Terra de ningú. Perspectives feministes de la repressió.

Actualment és cap de comunicació d'una Fundació privada de dones.